

TYÖNEUVOSTO

LAUSUNTO

TN 1405-05 (ään. 7-2)

Mikonkatu 4, PL 34

00023 VALTIONEUVOSTO

puh. 09 - 645 593

8.9.2005

12/2005

Lausunnonpyytäjä:

Uudenmaan työsuojelupiiri

Asia:

Työaikalain (605/1996) 7 §:n mukaisen jaksotyöajan soveltaminen keilahallissa tehtävään työhön

Vireille:

23.5.2005

Työnantaja:

X:n Keilahallit Oy

Lausuntopyyntö

Uudenmaan työsuojelupiirin työsuojelutoimisto on pyytänyt X:n Keilahallit Oy:n pyynnöstä työneuvostolta lausuntoa siitä, onko keilahallissa tehtävä työ sellaista työtä, joka työaikalain 7 §:n mukaisesti voidaan järjestää jaksotyöksi.

X:n Keilahallit Oy vuokraa keilarata-aikaa. Asiakkaita ovat yksityiset henkilöt, yritykset, koulut ja niin edelleen. Keilahallin yhteydessä toimii kahvila-ravintola, joka on vuokrattu ulkopuoliselle yrittäjälle.

Yhtiössä on toimitusjohtaja ja kuusi työntekijää, joista kolme on ratamestaria ja kolme keilahalliemäntiä (kassoja). Keilahalliemäntien pääasialliset työtehtävät ovat varauksien ja ratamaksujen vastaanotto sekä muut työt ja palvelut vastaanotossa. Ratamestarien pääasialliset

työtehtävät ovat keilanpystykoneiden huolto ja vikojen korjaukset tarvittaessa, keilaratojen pesu ja öljyäminen joka aamu sekä keilahallin muut yleiset työt.

Keilahalli on avoinna maanantaista torstaihin klo 9.00-22.30, perjantaista lauantaihin klo 9.00-23.00 ja sunnuntaisin klo 11.00-21.00.

X:n Keilahallit Oy on toimittanut työneuvostoon työntekijöiden lausumat, joissa puolletaan jaksotyöajan käyttöä.

TYÖNEUVOSTON LAUSUNTO

Työaikalain (605/1996) 7 §:n mukaan säännöllinen työaika saadaan järjestää 6 §:n pääsäännöstä poiketen niin, että se on kolmen viikon pituisena ajanjaksona enintään 120 tuntia tai kahden viikon pituisena ajanjaksona enintään 80 tuntia. Työaikalain 14 §:n 3 momentin mukaan työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi määräämillään ehdoilla antaa luvan järjestää työaika 7 §:ssä säädettyllä tavalla sellaisissakin töissä, joita ei ole mainittu kyseisessä säännöksessä, jos se on välttämätöntä.

Työaikalain 7 §:ssä on tyhjentävästi luetteloitu ne alat ja työt, joissa jaksotyötä voidaan käyttää. Keilahallissa tehtävää työtä ei ole mainittu työaikalain 7 §:n luettelossa. Säännöksen mukaan jaksotyöaika on kuitenkin mahdollinen ”taide- ja huvittelulaitoksissa---” (7 §:n 1 mom. 11 k.). Vuoden 1996 työaikalakia koskevassa hallituksen esityksessä ei ole perusteltu, mitä taide- ja huvittelulaitoksilla tarkoitetaan. Vastaava maininta oli jo vuoden 1946 työaikalaisissa, mutta taide- ja huvittelulaitoksen käsitettä ei ole myöskään hallituksen esityksessä 23/1946 perusteltu. Sitä vastoin vuoden 1941 työaikakomiteanmietinnössä (Kom. 1941:5, s. 15) todetaan, että ”teattereissa ja oopperoissa sekä huvittelulaitoksissa, kuten sirkuksissa ja ampumaradoilla, niin myös elokuvateattereissa on työssä olevien työntekijöiden työaika riippuvainen näytäntöajoista, harjoituksista ja muista näiden laitosten erikoislaatuista oloista, minkä vuoksi se on järjestettävä joustavammaksi”.

Oikeuskirjallisuudessa on pääosin toistettu vuoden 1941 mietinnössä esitetty maininta, eikä huvittelulaitoksen käsitettä ole tarkemmin eritelty (mm. Tiitinen ym. Työaikalaki 1996, s. 104 ja Rautiainen – Äimälä, Työaikalaki, 2002, s. 69). Soveltamiskäytännöstä voidaan viitata työneuvoston lausuntoon TN 411-56. Siinä katsottiin, että Linnanmäen huvipuistoa laitteineen oli pidettävä vuoden 1946 työaikalaisissa tarkoitettuna taide- tai huvittelulaitoksena. Muita lausuntoja asiasta ei ole.

Jaksotyö (aiemmin periodityö) on työaikamuotona tarkoitettu käytettäväksi sellaisilla työaloilla, joilla ei ole mahdollista soveltaa päivittäistä kahdeksan tunnin työaikaa eikä edes määrättyä viikoittaista työaikaa esimerkiksi sen takia, että työn laatu tai riippuvuus vuodenaajoista, sääolosuhteista tai liikenneoloista edellyttävät työajan joustavaa sääntelyä pidempien ajanjaksojen puitteissa (Kom. 1941:5 s. 14). Työaikalain 7 §:n ja sen edeltäjien soveltamiskäytäntö osoittaa, että jaksotyösäännöksessä olevaa työalojen luetteloa on tulkittu suppeasti. Kuten työaikalain 7 §:n luettelosta selviää, tällaiset alat ja työt ovat keskenään hyvin erilaisia. Niille on kuitenkin yhteistä se, että säännöllinen työaika on erilaisista, kuten työn epäsäännöllisyyteen liittyvistä, syistä hankala järjestää työaikalain pääsäännön mukaan. Lausuntopyynnössä kuvatussa keilahallissa tehtävässä työssä ei työneuvoston käsityksen mukaan ole mainitun kaltaisia erityistekijöitä, jotka edellyttäisivät työajan järjestämisen jaksotyöaikasäännöksen mukaan.

Lainkohdassa tarkoitettua huvittelulaitoksen käsitettä voidaan sinänsä pitää rajoiltaan epämääräisenä. Verrattaessa keilahallin toimintaa esimerkiksi sirkusten ja huvipuistojen toimintaan, erona on muun muassa se, että keilahallissa tarjotaan asiakkaille palveluna

mahdollisuus liikunnalliseen aktiviteettiin, joka voi olla osalle asiakaskuntaa huvittelua, mutta osalle säännöllisen liikunnan ja myös kilpaurheilun muoto.

Näistä syistä työneuvosto katsoo, ettei keilahallia voida pitää huvittelulaitoksena, kun myöskään keilahallissa tehtävän työn luonne ei puolla keilahallin lukemista jaksotyösäännöksen alaiseksi huvittelulaitokseksi. Lausuntopyyntöissä tarkoitettua keilahallin työtä ei siten voida järjestää jaksotyöksi.

Sovellettu lainkohta

Työaikalaki (605/1996) 7 §.

Äänestys

Päätös (7-2) perustuu puheenjohtaja Saloheimon, jäsenten Posio, Rusanen, Ahonen ja Eiskonen sekä varajäsenten Lonka ja Vartiainen-Hynönen mielipiteeseen. Jäsenet Virtanen ja Äimälä esittivät oheisen eriävän mielipiteen.

ERIÄVÄ MIELIPIIDE

Työaikalain (605/1996) 7 §:n mukaan säännöllinen työaika saadaan järjestää 6 §:n pääsäännöstä poiketen niin, että se on kolmen viikon pituisena ajanjaksona enintään 120 tuntia tai kahden viikon pituisena ajanjaksona enintään 80 tuntia. Säännöksessä on tyhjentävästi luetteloitu ne alat ja työt, joissa jaksotyötä voidaan käyttää. Työaikalain 14 §:n 3 momentin mukaan työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi määräämillään ehdoilla antaa luvan järjestää työaika 7 §:ssä säädetyllä tavalla sellaisissakin töissä, joita ei ole mainittu kyseisessä säännöksessä, jos se on välttämätöntä.

Keilahallissa tehtävää työtä ei ole erikseen mainittu työaikalain 7 §:n luettelossa. Säännöksen mukaan jaksotyöaika on kuitenkin mahdollinen ”taide- ja huvittelulaitoksissa---” (7 §:n 1 mom. 11 k.). Vuoden 1996 työaikalakia koskevassa hallituksen esityksessä ei ole perusteltu, mitä taide- ja huvittelulaitoksilla tarkoitetaan. Vastaava maininta oli jo vuoden 1946 työaikalaisissa, mutta taide- ja huvittelulaitoksen käsitettä ei ole myöskään hallituksen esityksessä 23/1946 perusteltu. Sitä vastoin vuoden 1941 työaikakomiteanmietinnössä (Kom. 1941:5, s. 15) todetaan, että ”teattereissa ja oopperoissa sekä huvittelulaitoksissa, kuten sirkuksissa ja ampumaradoilla, niin myös elokuvateattereissa on työssä olevien työntekijöiden työaika riippuvainen näytäntöajoista, harjoituksista ja muista näiden laitosten erikoislaatuista oloista, minkä vuoksi se on järjestettävä joustavammaksi”.

Oikeuskirjallisuudessa on pääosin toistettu vuoden 1941 mietinnössä esitetty maininta, eikä huvittelulaitoksen käsitettä ole tarkemmin eritelty (mm. Tiitinen ym. Työaikalaki 1996, s. 104 ja Rautiainen – Äimälä, Työaikalaki, 2002, s. 69). Soveltamiskäytännöstä voidaan viitata työneuvoston lausuntoon TN 411-56. Siinä katsottiin, että Linnanmäen huvipuistoa laitteineen oli pidettävä vuoden 1946 työaikalaisissa tarkoitettuna taide- tai huvittelulaitoksena. Muita lausuntoja asiasta ei ole.

Jaksotyö (aiemmin periodityö) on työaikamuotona tarkoitettu käytettäväksi sellaisilla työaloilla, joilla ei ole mahdollista soveltaa päivittäistä kahdeksan tunnin työaikaakaan eikä edes määrättyä viikoittaista työaikaakaan esimerkiksi sen takia, että työn laatu tai riippuvuus vuodenaajoista, sääolosuhteista tai liikenneoloista edellyttävät työajan joustavaa sääntelyä pidempien ajanjaksojen puitteissa (Kom. 1941:5 s. 14). Työaikalain 7 §:n ja sen edeltäjien soveltamiskäytäntö osoittaa, että jaksotyösäännöksessä olevaa, keskenään sinänsä hyvin erilaisten työalojen luetteloa on tulkittu suppeasti. Toisaalta luettelon 11 kohdassa mainittu huvittelulaitos on käsitteenä epämääräinen.

Huvittelulla tarkoitetaan yleiskielessä ajanvietettä, viihdettä ja hauskanpitoa. Suomen Keilailuliitto ry. kuvaa tiedotusaineistossaan keilailua kiehtovana harrastuksena, joka sopii kaikille ikä- ja muista rajoituksista riippumatta. Keilailun kerrotaan tuottavan jatkuvaa mielihyvää, kohentuvaa kuntoa ja jännittäviä kilpailutapahtumia. Maan 150.000 keilaajaa ovat kuin yhtä suurta perhettä, jossa kaikki viihtyvät keskenään (Keilailu tänään. Keilailuliiton nettisivut). Tässä yhteydessä keilahalleja voidaan verrata ampumaratoihin, joiden on lain esitöissä katsottu

kuuluvan huvittelulaitoksina jaksotyösäännöksen piiriin. Suomen Ampumaurheiluliitto ry kuvaa vastaavasti ampumaurheilua eettisesti kestäväenä ja puhtaana urheiluna, jota liitto edistää ampumaradoilla harjoitettavana ohjattuna toimintana. Sitä harrastetaan mm. pistooli-, kivääri-, haulikko-, riistamaali- ja practical-ammuntana. Liitossa on jäseniä runsaat 35.000, näistä miespuolisia yli 93 prosenttia.

Keilailua voidaan mielestämme pitää pääasiassa suurelle yleisölle tarkoitettuna, helposti saavutettavana liikunnallisena ajanvietteenä. Tällaisena keilailu kilpailee muiden vastaavien ajanvietteen muotojen kanssa. Keilahallit joutuvat järjestämään toimintansa, kuten aukioloaikansa ja henkilökunnan työajat palvelujen kysynnän mukaan. Henkilöstö joutuu siten työskentelemään aikana, joka yleensä on ihmisten vapaa-aikaa. Asiakkaiden viihtyvyyden lisäämiseksi keilahalleissa on säännönmukaisesti myös ruuan ja virvokkeiden tarjoilua, joka sekin on laatunsa puolesta jaksotyösäännöksessä tarkoitettua toimintaa (luettelon 10 kohta). Kokonaisuutena arvioimme näillä perusteilla, että keilahallia voidaan pitää työaikalain 7 §:n 1 momentin 11 kohdassa tarkoitettuna huvittelulaitoksena. Siten keilahallissa tehtävä työ voidaan lainkohdan nojalla järjestää jaksotyöksi.